

**ATRAGEREA MINORILOR LA ACTIVITATE CRIMINALĂ:
MODALITATE NORMATIVĂ DE EXPRIMARE A FAPTEI PREJUDICIABILE
CONSEMNAȚE LA ART.208 CP RM**

Stanislav COPEȚCHI

Universitatea de Stat din Moldova

În cadrul studiului întreprins este supusă investigației atragerea minorilor la activitate criminală, în calitate de faptă prejudiciabilă alternativă prevăzută la art.208 CP RM. Se argumentează că atragerea minorilor la activitate criminală trebuie delimitată de instigarea minorilor la săvârșirea infracțiunilor, ceea ce nu de fiecare dată are loc în practica judiciară. Sunt elucidate modalitățile faptice de exprimare a faptei de atragere a minorilor la activitate criminală.

Cuvinte-cheie: *atragere, activitate criminală, instigare, minor, persoană adultă.*

**ATTRACT MINORS IN CRIMINAL ACTIVITY: NORMATIVE WAY OF
EXPRESSION PREJUDICIAL ACT STIPULATED IN ART.208 PC RM**

Within the undertaken study is being investigated act of attracting minors in criminal activity, as an alternative prejudicial act provided for in art.208 PC RM. It is argued that attract minors in criminal activity must be delimited by instigation of minors to commit crimes, which does not always take place in the judicial practice.

Keywords: *attracting, criminal activity, instigation, minor, adult person.*

În cele ce urmează, studiul de față va fi axat pe cercetarea atragerii minorilor la activitate criminală în calitate de modalitate normativă alternativă a faptei prejudiciabile consemnate la art.208 CP RM. Pentru explicarea numitei modalități se impune în mod imperios de a clarifica înțelesul termenului „atragere”, întrucât una dintre condițiile obligatorii ale unei bune aplicări a legii, inclusiv a legii penale, constă în explicarea corectă a conținutului acesteia. Cu atât mai mult are importanță, la realizarea dreptului, aflarea conținutului unor norme de drept penal. Datorită faptului că acestea au un caracter imperativ, în conținutul legii penale normele de drept penal, ca și particula cea mai mică din cadrul sistemului de drept penal, trebuie să aibă un sens bine determinat, care să nu permită o interpretare diferită, de la individ la individ, lucru care în final ar veni să asigure respectarea principiilor dreptului.

Legiuitorul moldav nu explică sensul noțiunii de atragere, considerent din care atât în doctrină, cât, mai ales, în practică, acestei noțiuni i se atribuie înțelesuri diferite, chiar și în condițiile existenței unei hotărâri explicative la acest capitol. Tocmai de aceea termenul „atragere” scoate în evidență problemele teoretico-practice de înțelegere și aplicare a normei prevăzute la art.208 CP RM atât timp cât nu există o poziție unică vis-à-vis de conținutul și semnificația exactă a acestuia. Iar atunci când nu există o claritate a respectivului termen, conținutul său poate fi identificat prin intermediul interpretării juridice, în special istorice și sistematice. În acest sens, Gh.Avornic afirmă: „Dacă în lege nu este stabilită semnificația termenului respectiv, atunci trebuie să i se atribuie acel sens, care îi este caracteristic în știința și practica judiciară” [1, p.441].

În doctrină se susține că atragerea reprezintă un proces de influențare activă asupra conștiinței minorului cu scopul de a-l determina la practicarea activității infracționale [12, p.207].

În sensul infracțiunii prevăzute la art.208 CP RM, atragerea constituie o acțiune de determinare, doar că reprezintă o modalitate neconcretizată a influenței exercitate în privința victimei. Acest lucru îl desprindem din evidențierea de către legiuitor a instigării minorilor la săvârșirea infracțiunii, ca modalitate distinctă a faptei prejudiciabile și care este nu altceva decât o formă concretizată de exercitare a influenței asupra minorilor. În acest sens, ne raliem opiniei exprimate de S.Brînza și V.Stati, potrivit căreia atragerea victimei la activitate criminală reprezintă influențarea neconcretizată asupra acesteia, prin manipularea psihologică a victimei, când i se inoculează în conștiință modul criminal de viață sau când se întreprinde o racolare a acesteia într-un grup infracțional [4, p.766]. Alți autori sunt de părere că atragerea minorilor la activitate criminală prezintă de fiecare dată un caracter neconcretizat, acțiunile persoanei adulte presupunând în sine propaganda modului de viață criminal, recrutarea noilor adepti ai lumii interlope care ar completa rândurile criminale, acțiuni care nu sunt îndreptate spre a-l determina pe minor la săvârșirea unei infracțiuni concrete [10, p.420-421].

Astfel, prin atragerea minorilor la activitate criminală urmează să înțelegem totalitatea acțiunilor întreprinse de o persoană care a atins vârsta de 18 ani în privința unui minor, acțiuni care nu au un caracter concretizat, cu scopul de a forma în conștiința minorului un mod antisocial de viață, când acesta este captat de viața criminală.

Dacă am face o paralelă, comparativ cu legea penală națională, în cea a Federației Ruse, în dispoziția normei corespondente cu cea de la art.208 CP RM, este utilizat termenul „вовлечение” care în traducere înseamnă „atrageră”. Potrivit doctrinei ruse, termenul „atrageră” este abordat sub două forme: 1) atragerea neconcretizată și 2) atragerea concretizată. Acest lucru este determinat de faptul că legiuitorul rus, în dispoziția normei de incriminare, evidențiază o singură modalitate normativă a faptei prejudiciabile exprimată prin cuvântul generic „atrageră”. În aceste condiții, pentru a nu scăpa de sub vizorul legii penale una sau alta din formele atragerii, și oamenii de știință, și cei abilitați cu aplicarea legii au conchis asupra interpretării noțiunii de atragere, în sensul exercitării din partea celui adult atât a unei influențe neconcretizate, cât și a unei influențe concretizate asupra minorului.

Precizăm că, conform prevederilor art.210 CP RSFSR în redacția din 1960 (actualmente abrogat) [19], titulatura articolului era următoarea: „Atragerea minorului la activitate criminală”. În împrejurările titlaturii existente la acel moment, atragerea era concepută atât în sensul unei forme concretizate, cât și neconcretizate. Ulterior, ca rezultat al adoptării Codului penal al Federației Ruse în redacția din 1996, denumirea articolului a fost modificată: sintagma „activitate criminală” a fost înlocuită cu termenul „infracțiune”. Din aceste motive, astăzi părerile cercetătorilor vis-à-vis de modalitățile pe care poate să le îmbrace acțiunea de atragere variază. Unii autori ruși susțin că, indiferent de situația creată prin înlocuirea noțiunilor sus-nominalizate, prin atragerea minorilor la săvârșirea infracțiunilor (variantă care este și astăzi în vigoare), *lato sensu* trebuie de avut în vedere atât instigarea la săvârșirea infracțiunii, ca formă concretizată a atragerii, cât și atragerea victimei la activitate criminală, ca formă neconcretizată a atragerii [13, p.18-19; 20, p.445]. Alți autori [17, p.181], dimpotrivă, abordează termenul „atrageră” *stricto sensu*, fiind de părere că, odată cu modificarea denumirii articolului și, implicit, a dispoziției normei de incriminare, urmează a fi considerată infracțiune doar fapta de atragere a minorilor la săvârșirea infracțiunii, prin aceasta avându-se în vedere instigarea la săvârșirea infracțiunii, faptă care de altfel în legislația penală autohtonă (se are în vedere art.208 CP RM) este prevăzută în calitate de modalitate normativă alternativă a faptei prejudiciabile. B.C. Савельева susține că nu constituie infracțiune acțiunile persoanei adulte care presupun propaganda unui mod de viață criminal, atunci când nu se planifică comiterea unei infracțiuni concrete, rolul minorului nefiind concretizat și lipsind o înțelegere reală cu acesta de a participa la săvârșirea infracțiunii [18, p.24].

La acest capitol, variază și practica judiciară a Federației Ruse. Bunăoară, potrivit pct.42 al Hotărârii Plenumului Judecătoriai Supreme a Federației Ruse „Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației ce reglementează particularitățile răspunderii penale a minorilor și pedepsele aplicabile acestora”, nr.1 din 01.02.2011 [15], comparativ cu Hotărârea Plenumului Judecătoriai Supreme a Federației Ruse „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale privind infracțiunile comise de minori”, nr.7 din 14.02.2000 [16], prin atragerea minorului la săvârșirea infracțiunii trebuie de înțeles doar acțiunile făptuitorului îndreptate spre provocarea dorinței minorului de a săvârși o infracțiune, avându-se în vedere forma concretizată de influențare asupra minorului.

H.П. Шевченко, în general, evidențiază trei forme ale atragerii:

- 1) atragerea neconcretizată, unde are loc prelucrarea psihologică a minorului, insuflarea modului criminal de viață, recrutarea în rândurile lumii criminale;
- 2) atragerea concretizată, unde adultul tinde să formeze la minor o intenție independentă îndreptată spre săvârșirea infracțiunii, așa-numita instigare a minorului la săvârșirea infracțiunii;
- 3) atragerea concretizată, unde minorul este atras la săvârșirea infracțiunii gândite de adult, în calitate de coautor sau complice [21, p.18-19]. Și alți autori [12, p.208] punctează asupra a trei forme ale atragerii.

Prin racordare la norma de la art.208 CP RM, observăm că, primei forme îi corespunde acțiunea de atragere la activitate criminală, iar celorlalte două – acțiunea de instigare a minorilor la săvârșirea infracțiunii. Or, legiuitorul național a abordat într-o manieră diferită de legiuitorul rus răspunderea penală pentru atragerea minorilor la activitate criminală sau pentru determinarea lor la săvârșirea unor fapte imorale. *In concreto*, a prevăzut în mod distinct forma concretizată a atragerii, adică instigarea la săvârșirea infracțiunii, și forma neconcretizată a atragerii.

Rezumând cele expuse *supra*, consemnăm că dacă legiuitorul autohton, în dispoziția art.208 CP RM, a indicat atât asupra atragerii la activitate criminală, cât și asupra instigării minorilor la săvârșirea infracțiunii

în calitate de acțiuni prejudiciabile distincte, apoi legiuitorul rus a stipulat doar asupra atragerii minorilor la săvârșirea infracțiunii cu implicarea formei concretizate și a celei neconcretizate drept modalități faptice ale acțiunii prejudiciabile.

În același registru menționăm că în pct.16 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a RM „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale privind minorii”, nr.39 din 22.11.2004 [5], se menționează: „Prin atragerea minorilor la activitate criminală se înțelege: acțiunile îndreptate spre a-i provoca minorului dorința de a participa la săvârșirea unei sau câtorva infracțiuni, însoțite de aplicarea influenței fizice sau psihice, lovituri, asigurări de nepedepsire, măguliri, amenințări, intimidări, înșelăciune, provocare a sentimentului de răzbunare, invidie și alte îndemnuri josnice, darea de sfaturi despre locul și modul săvârșirii infracțiunii, promisiunea de a acorda ajutor minorului în realizarea celor sustrate și altele”. Din conținutul recomandării precitate observăm că, deși s-a intenționat să fie realizată o lămurire casuală a sensului atragerii minorului la activitate criminală, totuși explicarea dată nu vizează prima dintre modalitățile normative ale faptei prejudiciabile. Aceasta deoarece lit.a) a pct.16 din Hotărârea Plenului CSJ sus-nominalizată în niciun caz nu reflectă, nici măcar parțial, conținutul atragerii minorilor la activitate criminală ca acțiune distinctă de instigarea minorilor la săvârșirea infracțiunii. Fără careva dubii, conținutul interpretării citate exprimă acțiunea de instigare a minorilor la săvârșirea infracțiunii, ca modalitate normativă diferită a faptei prejudiciabile, care are o semnificație separată. Din aceste motive, în practică se creează confuzie între cele două modalități normative. Analizând practica judiciară referitoare la infracțiunea prevăzută la art.208 CP RM, am constatat că, deși practic în toate cauzele penale studiate nu am întâlnit nicio cauză în care făptuitorul să fi atras un minor la activitate criminală (în sensul exercitării unei influențe neconcretizate), totuși organele abilitate cu aplicarea legii în cele mai dese cazuri încadrează acțiunile făptuitorului anume ca atragere la activitate criminală. În acest sens, elocvent este următorul caz din practica instanțelor de judecată: *acțiunile lui C.S. au fost încadrate, printre altele, în baza alin.(1) art.208 CP RM. În fapt, instanța de fond a reținut că inculpatul C.S., la 09.05.2004, ora 14.00, aflându-se pe str. Badiu 8, mun. Chișinău, și având scopul sustragerii bunurilor altei persoane, l-a atras pe minorul Z.D. la activitate criminală – la comiterea unui jaf* [6].

Și mai grave sunt cazurile când, deși persoana adultă instigă un minor la săvârșirea infracțiunii, organul de urmărire penală, inclusiv instanța de judecată, califică acțiunile făptuitorului și ca atragere a minorului la activitate criminală, și ca instigare la săvârșirea infracțiunii. Nu este clar: de ce aceleași acțiuni ale infractorului sunt calificate concomitent în conformitate cu conținutul a două modalități normative alternative ale faptei prejudiciabile? Iar acest lucru este un argument în plus care vine să confirme confuzia ce se creează în practică între atragerea minorilor la activitate criminală și instigarea acestora la săvârșirea unei infracțiuni. Cele două modalități ale acțiunii prejudiciabile nu se identifică, fiecare din ele având înțeles diferit, considerent din care este inadmisibil ca aceleași acțiuni să fie apreciate atât ca atragere la activitate criminală, cât și ca instigare la săvârșirea infracțiunii. Semnul egalității pus între cele două modalități normative alternative ale faptei prejudiciabile ni-l demonstrează următoarele exemple din practica judiciară:

- *acțiunile intenționate ale lui P.A. au fost încadrate, inclusiv, potrivit normei de la alin.(1) art.208 CP RM – pentru atragerea minorilor la activitate criminală și instigarea la săvârșirea infracțiunii. În fapt, instanța de judecată a constatat că P.A., având scopul atragerii minorului la activitate criminală și instigării la săvârșirea infracțiunii, știind cu certitudine că J.V., d.n. 16.08.1991, este minor, l-a instigat pe acesta la săvârșirea infracțiunii de furt* [7];

- *C.M., știind cu certitudine despre vârsta minoră a lui L.A., l-a atras și l-a determinat (a se citi – l-a instigat – n.a.) la săvârșirea infracțiunii de sustragere deschisă a bunurilor altei persoane, prin tâlhărie* [8].

Probabil că unii practicieni nici nu sesizează faptul că în dispoziția normei de incriminare de la art.208 CP RM legiuitorul evidențiază unele modalități normative diferite, considerând, probabil, că expresiile „atragera la activitate criminală” și „instigarea la săvârșirea infracțiunii” au aceeași semnificație. Cel puțin, altă explicație nu găsim. Iar problema-cheie este rezultatul lipsei în Hotărârea Plenului CSJ nr.39/2004 a unei explicații propriu-zise a faptei de atragere a minorilor la activitate criminală, prin care la cunoștința celor îndrituiți cu aplicarea legii să fie adus că respectiva faptă nu presupune efectuarea unor acțiuni cu scopul de a-i forma minorului intenția de a săvârși o infracțiune concretă, ci exercitarea unei influențe neconcretizate asupra victimei prin formarea în mintea ei a unui mod antisocial de viață, când aceasta este pregătită pentru a duce un mod de viață criminal. Dar, chiar și în lipsa unei astfel de lămuriri, în niciun caz nu li se permite ofițerilor de urmărire penală, procurorilor, judecătorilor să aplice arbitrar legea penală fără a lua în considerare litera și spiritul legii.

Pe de altă parte, corect au fost calificate acțiunile persoanei adulte în următorul caz din practica judiciară: *A.V., având scopul sustragerii pe ascuns a bunurilor altei persoane și însușirii lor ulterioare, a instigat minorul A.D., d.n. 12.07.1994, la comiterea infracțiunii de sustragere pe ascuns a bunurilor, care, la indicația primului, a pătruns în gospodăria lui P.D. și E.I, de unde a sustras bunuri materiale* [9].

Probabil, pe fundalul neclarității strecurate în Hotărârea Plenului CSJ nr.39/2004, asemenea confuzii se fac și în teoria dreptului penal autohton. Bunăoară, profesorul A.Borodac distinge doar două modalități normative ale faptei prejudiciabile: 1) atragerea minorilor în activitate criminală sau instigarea lor la săvârșirea infracțiunii și 2) determinarea minorilor la săvârșirea faptelor imorale [3, p.233]. Exact așa și în Comentariul Codului penal al Republicii Moldova în redacția din 2009 se indică doar asupra a două modalități normative alternative ale faptei prejudiciabile [2, p.424]. De aici, dar și din interpretarea casuală oferită prin intermediul Hotărârii Plenului CSJ nr.39/2004, surprindem ideea că, de fapt, cele două modalități ale faptei prejudiciabile sunt privite ca un tot unitar, poziție pe care nu o putem agreea. Reiterăm faptul că atragerea minorilor la activitate criminală, pe de o parte, și instigarea minorilor la săvârșirea infracțiunii, pe de altă parte, constituie acțiuni prejudiciabile distincte, cu înțeles juridic diferit. Asemănarea dintre ele rezidă în exercitarea de către făptuitor a unei influențe asupra victimei. Doar că într-un caz aceasta este concretizată, iar în altul este neconcretizată. Iar atât timp cât voința puterii legiuitoare constă în punctarea distinctă a celor două tipuri ale influenței, anume așa trebuie să fie, fără distorsionarea tehnicii legislative folosite. Nu în zadar legiuitorul după descrierea primei modalități normative a acțiunii prejudiciabile folosește conjuncția „sau”. Acestea sunt alternative tocmai din cauza că au conotații juridice diferite. De aceea, pentru a fi în prezența infracțiunii prevăzute la art.208 CP RM, este necesar și suficient ca făptuitorul să fi atras un minor la activitate criminală, după cum este necesar și suficient ca făptuitorul doar să fi instigat minorul la săvârșirea infracțiunii.

Formarea poziției eronate sus-enunțate a fost condiționată, probabil, și de titulatura articolului 208 CP RM. Însă, să nu uităm că rolul denumirii unui articol se rezumă doar la exprimarea esenței juridice a comportamentelor ilegale incriminate, nu însă la evidențierea tuturor modalităților normative de exprimare a respectivelor comportamente. Astfel, chiar dacă titulatura art.208 CP RM cuprinde doar acțiunea de atragere a minorilor la activitate criminală și acțiunea de determinare a lor la săvârșirea unor fapte imorale, acest lucru nu are să însemne că dispoziția normei de incriminare la fel conține numai două modalități normative ale faptei prejudiciabile. Alături de cele două modalități, și fapta de instigare a minorilor la săvârșirea infracțiunii apare pe post de acțiune prejudiciabilă, distinctă, chiar dacă nu este indicată expres în denumirea articolului.

În altă ordine de idei, printre modalitățile faptice de exprimare a atragerii minorilor la activitate criminală deosebim: acțiuni de agitație din partea adulților; elogiul despre avantajele vieții criminale; formarea la minor a unor sentimente negative față de societate; cultivarea modului parazitar de viață; instruirea minorului despre eventualul comportament criminal pe care trebuie să-l posede și să recurgă la el; luarea minorului la fața locului unde urmează a fi săvârșită infracțiunea, atunci când acesta are doar rolul de „spectator”; recrutarea în rândurile lumii criminale etc.

În concepția autorului И.В. Литвинова [13, p.19], va constitui atragere la activitate criminală și: 1) determinarea minorului la consumul de băuturi alcoolice sau substanțe cu efect narcotizant cu scopul determinării acestuia la săvârșirea ulterioară a unor infracțiuni sau fapte antisociale, 2) trezirea la minor a dorinței de răzbunare sau alte asemenea dorințe ori tendințe de a participa la săvârșirea unei sau mai multor infracțiuni sau la pregătirea acestora, 3) aducerea la cunoștință sau pregătirea acestuia de un mod de viață criminal.

Lista modalităților faptice de exprimare a acțiunii prejudiciabile enunțate poate fi și mai mare. Important este ca, prin acestea, făptuitorul să fi exercitat o anumită influență asupra minorului, de regulă psihică, prin ademenirea ultimului într-o capcană a vieții dacă nu criminale, atunci cel puțin antisociale, cu potențiala implicare a acestuia și în viața criminală.

În general, din punct de vedere practic, este foarte greu a demonstra faptul comiterii de către un adult a infracțiunii prevăzute la art.208 CP RM atunci când fapta prejudiciabilă se exprimă prin atragerea minorilor la activitate criminală. Are dreptate И.В. Литвинова când afirmă că forma neconcretizată a atragerii, din punctul de vedere al probării și tragerii la răspundere penală, nu doar că reprezintă o formă mai complicată, dar și practic imposibil de a fi demonstrată [13, p.18-19].

În urma studiului efectuat a mai multor dosare penale intentate în baza art.208 CP RM, nu am depistat nicio cauză penală unde să fi fost condamnată vreo persoană pentru infracțiunea de atragere a minorilor la activitate criminală sau pentru determinarea lor la săvârșirea unor fapte imorale, pentru exercitarea unei influențe

neconcretizate din partea unui adult asupra minorului. Concluzia la care s-a ajuns este cât se poate de simplă: gradul foarte mare de dificultate de probare a unui astfel de comportament infracțional, plus latentitatea înaltă a atragerii minorilor la activitate criminală. La aceasta se adaugă și faptul că, de regulă, în baza art.208 CP RM are loc intentarea unei cauze penale doar în legătură cu investigarea unei alte infracțiuni cu care se află în conexitate și care reprezintă infracțiunea comisă de minor de sine stătător sub influența exercitată de adult sau infracțiunea comisă de minor împreună cu adultul. Totuși, aceasta nu exclude existența a unor astfel de cazuri în practică. Mai degrabă, în activitatea organelor de drept s-a format un stereotip de intentare a dosarelor penale în baza art.208 CP RM, și anume: atunci când fapta prejudiciabilă se manifestă prin instigarea minorilor la săvârșirea infracțiunii doar după ce minorul de sine stătător sau împreună cu adultul a comis infracțiunea la care a fost instigat.

În acest fel, norma de la art.208 CP RM se transformă în una auxiliară, suplimentară, a cărei aplicare se află în strânsă legătură cu infracțiunea concretă. Cu alte cuvinte, având la bază aceeași logică, organele de drept nu vor intenta niciodată dosare penale în baza art.208 CP RM dacă minorul nu a recurs la comportamentul criminal sau imoral la a cărui comitere a fost instigat/determinat. Dar, o astfel de practică nu are decât să știrbească scopul legii penale de a preveni săvârșirea de infracțiuni. Funcția de bază a normei de la art.208 CP RM este preventivă, nu însă represivă.

Suntem de acord în totalitate cu afirmația făcută de M.B. Иванова, potrivit căreia, în cele mai dese cazuri, infracțiunea analizată este slab cercetată, accentul fiind pus în mare parte pe infracțiunea concretă comisă, cu care formează concurs, unde învinuirea în atragerea minorilor la săvârșirea infracțiunii, adusă persoanei adulte, se face doar în baza probelor administrate întru dovedirea vinovăției pentru infracțiunea comisă împreună cu minorul, acțiunile adultului primind o calificare suplimentară „pentru orice eventualitate” [11, p.13]. În acest sens, și O.B. Поликашина relevă că infracțiunea analizată este considerată ca o infracțiune „suplimentară” la cea de bază [14, p.4]. Iar potrivit studiului efectuat de O.B. Яцечко [22, p.24], circa 70% din cauzele penale în baza unei astfel de infracțiuni sunt pornite în procesul cercetării altor infracțiuni, la a căror comitere a fost atras minorul.

Bibliografie:

1. AVORNIC, Gh., ARAMĂ, E., NEGRU, B. ș.a. *Teoria generală a dreptului*. Chișinău: Cartier, 2004, 656 p.
2. BARBĂNEAGRĂ, A., ALECU, Gh., BERLIBA, V. ș.a. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentat. Annotat*. Chișinău: Sarmis, 2009. 860 p.
3. BORODAC, A. *Manual de drept penal. Partea Specială*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004. 622 p.
4. BRÎNZA, S., STATI, V. *Drept penal. Partea Specială. Vol.I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2011. 1062 p.
5. Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2005, nr.7.
6. Decizia Curții Supreme de Justiție din 20 ianuarie 2010. Dosarul nr.1ra-174/2010 //http://www.csj.md (Accesat: 07.10.2013).
7. Decizia Curții Supreme de Justiție din 14 decembrie 2010. Dosarul nr.1ra-1047/2010 //http://www.csj.md (Accesat: 07.10.2013).
8. Decizia Curții Supreme de Justiție din 22 decembrie 2010. Dosarul nr.1ra-1174/2010 //http://www.csj.md (Accesat: 20.10.2012).
9. Sentința Judecătoriei Criuleni din 26 decembrie 2011. Dosarul nr.1-69/11 //http://www.jcr.justice.md (Accesat: 10.10.2013).
10. ГЫРЛА, Л.Г., ТАБАРЧА, Ю.М. *Уголовное право Республики Молдова. Часть Особенная. Том I*. Кишинэу: Cartdidact, 2010. 712 с.
11. ИВАНОВА, М.В. *Ответственность и наказание за вовлечение несовершеннолетнего в совершение преступления*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Волгоград, 2004. 26 с.
12. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации* / Под ред. В.Д. Иванова. Ростов-на-Дону: Феникс, 2002, 512 с.
13. ЛИТВИНОВА, И.В. *Уголовная ответственность за вовлечение несовершеннолетних в совершение преступлений и иные антиобщественные действия*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2008. 25 с.
14. ПОЛИКАШИНА, О.В. *Расследование вовлечения несовершеннолетних в совершение преступлений и антиобщественных действий*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2004. 28 с.

15. Постановление Пленума Верховного Суда Российской Федерации о судебной практике применения законодательства, регламентирующего особенности уголовной ответственности и наказания несовершеннолетних, №1 от 01.02.2011. <http://www.vsrfr.ru> (Accesat: 15.09.2013).
16. Постановление Пленума Верховного Суда Российской Федерации о судебной практике по делам о преступлениях несовершеннолетних, №7 от 14.02.2000. http://www.rg.ru/oficial/doc/min_and_vedom/plenum/14_02_7.htm (Accesat: 15.09.2013).
17. *Российское уголовное право. Особенная часть* / Под ред. В.С. Комиссарова. Питер, 2008. 720 с.
18. САВЕЛЬЕВА, В.С. *Уголовная ответственность за преступления против несовершеннолетних*. Москва: Проспект, 2014. 128 с.
19. Уголовный кодекс РСФСР от 27 октября 1960 г. В: *Ведомости Верховного Совета РСФСР*, 1960, №40.
20. *Учебно-практический комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации* / Под ред. А.Э. Жалинского. Москва: ЭКСМО, 2005. 1088 с.
21. ШЕВЧЕНКО, Н.П. *Уголовная ответственность за вовлечение несовершеннолетнего в совершение преступления*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Ставрополь, 2003. 24 с.
22. ЯЦЕЧКО, О.В. *Вопросы теории и практики предварительного расследования и судебного разбирательства преступлений о вовлечении несовершеннолетних в совершение преступления*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Барнаул, 2007. 24 с.

Prezentat la 30.04.2015